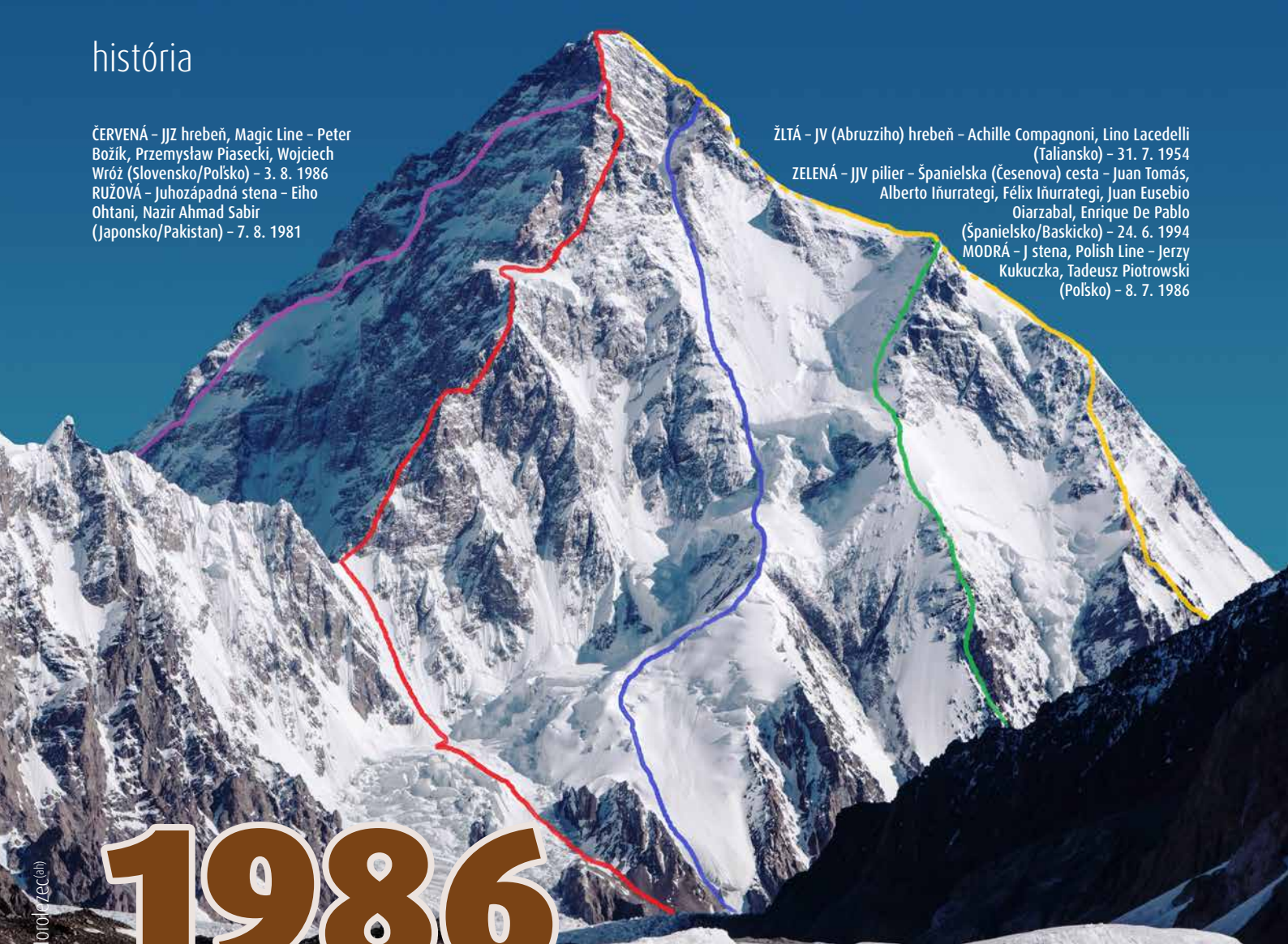

ČERVENÁ – JJZ hrebeň, Magic Line – Peter Božík, Przemysław Piasecki, Wojciech Wróz (Slovensko/Polsko) – 3. 8. 1986
 RUŽOVÁ – Juhozápadná stena – Eiho Ohtani, Nazir Ahmad Sabir (Japonsko/Pakistan) – 7. 8. 1981

ŽLTÁ – JV (Abruzziho) hrebeň – Achille Compagnoni, Lino Lacedelli (Taliansko) – 31. 7. 1954
 ZELENÁ – JJV pilier – Španielska (Česenova) cesta – Juan Tomás, Alberto Iñurategi, Félix Iñurategi, Juan Eusebio Oiarzabal, Enrique De Pablo (Španielsko/Baskicko) – 24. 6. 1994
 MODRÁ – J stena, Polish Line – Jerzy Kukuczka, Tadeusz Piotrowski (Poľsko) – 8. 7. 1986

1986

Magický rok na K2

Sú prelomové udalosti, ktoré robia horám meno a povest', ale nie vždy sa viažu iba na prvý výstup na ich vrcholy. Na druhej najvyššej hore sveta sa najviac takýchto udalostí udialo pred tridsiatimi rokmi. Fantastické výstupy absolútnej výškarskej elity tých čias, no tiež neveriteľné drámy a tragédie. Taká bola aj letná horolezecká sezóna 1986 na K2 a vďaka Petrovi Božíkovi sa do histórie tejto hory nezmazateľne zapísalo i slovenské horolezectvo.

O udalostiach, ktoré sa v roku 1986 na K2 udiali, sa už mnoho povedalo i popísalo. Odznelo veľa kritiky, dokonca aj niekoľko obvinení. Faktom však zostáva, že v tom roku až deväť výprav dostalo povolenie na výstup na túto nádhernú, ale často zradnú a nevypočítateľnú horu. Väčšina horolezcov plánovala svoj výstup Abruzziho pilierom už od začiatku, iní sa na cestu talianskych prvovýstupcov presunuli až v priebehu expedície potom, ako sa ich pôvodne plánovaná trasa ukázala príliš ťažká alebo nebezpečná. Až štyri výpravy mali v pláne

juhozápadný, presnejšie juho-juhozápadný hrebeň, ktorý svojou náročnosťou a veľkým objektívnym nebezpečenstvom odrazil v roku 1979 silnú Messnerovu výpravu a ktorý práve Reinhold Messner nazval „Magic Line“. Roku 1986 bol celý tento hrebeň už vlastne po častiach prelezaný: francúzski horolezci sa dostali v roku 1979 do výšky 8450 metrov a úsek od 8300 metrov po vrchol preliezli Japonec Eiho Ohtani a Pakistanec Nazir Sabir (1981), keď po prvovýstupe v juhozápadnej stene doliezali hrebeňom na vrchol. Zostávalo však preliezť túto nádhernú líniu

vcelku, jedným tímom, čo bolo pre horolezcov veľkou výzvou.

Obliehanie K2 sa nezačalo veľmi šťastne. Už 21. júna na úpäti kuloára spadajúceho zo sedla Negrotto zahynuli v lavíne John Smolich a Alan Pennington, členovia americkej výpravy pokúšajúcej sa o prvovýstup juho-juhozápadným hrebeňom. Americká expedícia hneď po tomto nešťastí ukončila svoje pôsobenie na hore. O dva dni neskôr to však vyzeralo oveľa optimistickjšie, keď na vrchol vystúpili Abruzziho rebrom hneď šiesti horolezci. Dvojica Baskov Mari Abrego a Josema Casimiro, ktorí boli členmi taliansko-španielskej výpravy vedenej Renatom Casarotom, pôvodne pôsobiacej na „Magic Line“, ktorí sa nakoniec rozhodli pre bezpečnejšiu cestu prvovýstupcov a Polka Wanda Rutkiewicz, ktorá ako prvá žena v histórii vystúpila na tento 8611 metrov vysoký vrchol. Druhou ženou na K2 sa stala Francúzka Lilien Barrard – vystúpila len o 30 minút neskôr ako jej expedičná partnerka Wanda, úspešný bol aj jej manžel Maurice Barrard i štvrtý člen tejto francúzsko-poľskej výpravy Michel Parmentier. Do základného tábora však po ťažkom bivaku v 8300 metroch

V 80. rokoch patrili poľskí horolezci medzi himalájsku špičku, zľava Janusz Majer, Tadeusz Karolczak, Alek Lwow, Jerzy Kukuczka (ako druhý horolezec po Messnerovi vystúpil na všetky osemtisícovky) a Artur Hajzer.^(a1)

Polka Wanda Rutkiewicz, ktorá ako prvá žena v histórii vystúpila v roku 1986 na K2.^(a1)

zostúpili iba Baskovia, Wanda a Parmentier. Lilien a Maurice, ktorí zostupovali ako poslední, sa v zlej viditeľnosti a v silnom vetre pravdepodobne zrútili do strmej južnej steny, keď sa im nepodarilo nájsť cestu do tretieho tábora. Telo Lilien našli o tri týždne neskôr členovia kórejskej výpravy na snehovom poli vo výške 5330 metrov, teda o 3050 metrov nižšie, ako ju posledný raz videl Parmentier. Telo jej manžela bolo nájdené až v roku 1998 na ľadovci blízko základného tábora a dnes sú obaja pochovaní na pietnom mieste, pri pamätníku známom ako Gilkeyov kameň.

Ďalších osem horolezcov vystúpilo na vrchol Abruzziho rebrom 5. júla: Beda Fuster a Rolf Zemp (Švajčiari z expedície Dr. Karl-Maria Herrligkoffera) a šesť horolezcov z výpravy Quota 8000 vedenej Agostinom Da Polenzom – Giovanni Calcagno, Benoît Chamoux, Soro Gorotei, Martino Moretti, Tullio Vidoni a Čech Josef Rakoncaj. Benoît Chamoux zvládol tento výstup za 23 hodín a Josef Rakoncaj sa stal prvým horolezcom v histórii, ktorý stál na vrchole K2 druhý raz. Aj táto skupina mala pôvodne v pláne „Magic Line“, no po tragédii Američanov sa presunula na Abruzziho rebro.

Deň „D“ na K2 prišiel 8. júla, keď po bravúrnom prvovýstupe rýchlym, takmer tatranským štýlom v južnej stene, stáli na vrchole dvaja poľskí horolezci Jerzy „Jurek“ Kukuczka a Tadeusz Piotrowski. Aj oni boli členmi medzinárodnej expedície vedenej Dr. Karl-Maria Herrligkoffera, no okrem nich a Nemca Tonihä Freudiga sa všetci ostatní členovia tejto výpravy rozhodli pre výstup Abruzziho rebrom, pretože pôvodne plánovaná trasa sa im zdala veľmi ťažká a extrémne nebezpečná. S Freudigovou pomocou sa Kukuczka a Piotrowski dostali až takmer pod bariéru sérakov, ktorá odradila predchádzajúce výpravy aj ich expedičných partnerov a vo výške 7000 metrov si zriadili depozit, kde nechali takmer celý svoj lezecký materiál a zostúpili

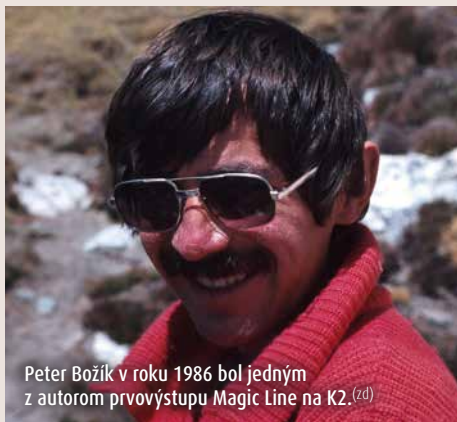
do základného tábora. Po desiatich dňoch čakania na zlepšenie počasia sa nakoniec 3. júla opäť vrátili do steny. Dva dni im trval výstup do depozitu a ďalšie dva dni zabralo prelezanie ľadovo-skalnej bariéry. Kľúčovou časťou výstupu bol 100 metrov vysoký skalný prah vo výške 8000 metrov. Kukuczka do neho nastúpil 7. júla s presvedčením, že sa im ešte v ten istý deň podarí doliezť až na vrchol. Nakoniec im prekonanie prahu zabralo celý deň a tieto dĺžky neskôr „Jurek“ označil ako najťažšie lezenie, aké vo svojom živote absolvoval vo vysokých horách. Počas posledného bivaku Poliakom spadla posledná plynová bomba, a tak si takmer celú noc roztápali sneh v hrnčeku nad sviečkou. Nakoniec 8. júla po piatich dňoch lezenia Kukuczka s Piotrowskim stáli o 18.25 na vrchole K2. Podarilo sa im tak dokončiť novú cestu prostriedkom južnej steny, ktorá je dnes známa ako „Polish Line“. Čo sa týka obťažnosti a štýlu výstupu, je to dodnes najhodnotnejšia cesta na K2 a doteraz sa ju ešte nikomu nepodarilo zopakovať. Z vrcholu začali horolezci zostupovať Abruzziho rebrom, no vo výške 8300 metrov boli nútení bivakovať v snehovom záhrabe. Nasledujúci deň pokračovali v ceste dole, lenže v zhoršujúcom sa počasi sa im podarilo zostúpiť iba 400 výškových metrov. Bivak z 10. na 11. júla bol veľmi ťažký. Kukuczka s Piotrowskim prežili noc vo výške 7900 metrov bez jedla a bez tekutín chránení iba tenkou bivakovou plachtou. Nasledujúci deň pokračovali v zostupe a čoskoro sa dostali k ľadovému prahu, ktorý bol treba zlaníť. Piotrowski však nechal lano v poslednom bivaku, takže im nezostávalo nič iné, len sa pokúsiť zliezť tento nebezpečný úsek bez istenia. Piotrowskému sa v najnevhodnejšom okamihu uvoľnila mačka a o chvíľu neskôr stratil aj druhú. Ťažko povedať, či išlo o technický problém, alebo si unavený Piotrowski mačky iba zle upevnil. Následky boli tragické. Začal padať priamo na Kukuczku, ktorý nemal ani najmenšiu šancu jeho pád zastaviť.

Piotrowski sa tak stal piatou obeťou tragickej sezóny. Kukuczka nakoniec bezpečne zostúpil do základného tábora a K2 bola jeho jedenástou zdolanou osemtisícovkou. Neskôr v jednom rozhovore povedal, že až tento výstup mu ukázal, kde ležia hranice ľudských možností.

Pár dní po tomto fantastickom výstupe a súčasne aj veľkej tragédii sa udiala ďalšia dráma na naozaj magickej „Magic Line“. Talian Renato Casarotto, ktorý bol juho-juhozápadným hrebeňom doslova posadnutý, sa 16. júla rozhodol kvôli zhoršujúcemu sa počasiu prerušiť aj svoj tretí sólový výstup touto trasou. Bez problémov sa mu podarilo zostúpiť až na úpätie hory, no na ľadovci De Filippi, ani nie hodinu cesty od stanov základného tábora, sa pod ním prelomil snehový most a Casarotto spadol do 40 metrov hlbokoj ľadovcovej trhliny. Našťastie sa mu podarilo vybrať z batoha vyslačku a spojiť sa so svojou manželkou Goretti, ktorá na neho čakala v základnom tábore. Jeho pád do trhliny navyše cez ďalekohľad videl aj Kurt Diemberger, ktorý to hneď oznámil Goretti. Vážne zranený Casarotto do vyslačky zašepkal: „Goretti, zomieram v trhlíne blízko základného tábora.“ Tá okamžite zorganizovala záchrannú akciu, ktorej sa zúčastnili členovia talianskej, britskej i nemeckej expedície vrátane ich expedičných lekárov. Skupine sa pomerne rýchlo podarilo Casarotta nájsť a vytiahnuť ho z trhliny. Bol zranený, ale s pomocou priateľov sa ešte dokázal postaviť na nohy, no po niekoľkých krokoch sa zrútil a aj napriek snahe lekárov zomrel v náručí Gianniho Calcagna, pravdepodobne na následky vážnych vnútorných zranení. Na žiadosť Goretti ho horolezci pochovali do tej istej trhliny, ktorá sa mu stala osudnou. Po sedemnástich rokoch však jeho telo ľadovec opäť vydal. Následkom neustáleho pohybu, ale aj zmenšovaniu sa ľadovca De Filippi telesné pozostatky Renata Casarotta našla skupina katalánskych horolezcov, ktorí ho ►

2. októbra 2003 pri Gilkeyovom kameni na úpätí hory druhý raz pochovali.

Po Casarottovej smrti zostala na JJZ hrebene už iba poľská expedícia vedená Januszom Majerom, ktorej členmi boli Anna Czerwińska, Krystyna Palmowska, Dobrosława Miodowicz-Wolf („Mrówka“), Przemysław Piasecki, Wojciech Wróz a špičkový slovenský horolezec Peter Božík. Svoje aktivity na hrebene začali 22. júna a ani nie za mesiac natiahli fixné laná a vybudovali tri tábory. Prvý v sedle Negrotto postavili už 24. júna, druhý 6. júla vo výške 6900 metrov a 17. júla tretí v 7400 metroch. Po perióde zlého počasia v noci z 29. na 30. júla vyrazila zo základného tábora prvá vrcholová skupina v zostave Božík, Wróz a Piasecki. Postupovali rýchlo a po natiahnutí ďalších fixov noc z 1. na 2. augusta strávili vo výške 7900 metrov bez spacákov v zničenom stane francúzskej expedície z roku 1979. Lezenie však bolo stále ťažké a vrchol ešte veľmi ďaleko. Vo výške 8400 metrov prežili horolezci druhý, ešte ťažší a chladnejší bivak. Našťastie 3. august bol slnečný, a tak mohli pokračovať vo výstupe. O 14.00 dosiahli vrchol piliera a krátko po 18.00 stáli všetci traja na vrchole K2. Podarilo sa im dosiahnuť to, čo bolo od konca sedemdesiatych rokov snom mnohých horolezcov zvučných mien. Na veľké oslavy a rozjímánie však nebol čas a po dvadsiatich minútach začala trojica zostupovať Abruzziho rebrom, kde sa v tom čase nachádzalo viacero expedícií, okrem iného aj kórejská a rakúska, ktoré sa dohodli na spoločnom postupe. Cesta bola čiastočne zabezpečená fixnými lanami, takže zostup touto trasou bol jednoduchší a hlavne bezpečnejší. Napriek tme postupovali po fixoch pomerne rýchlo, no okolo 23.30 došlo k tragickej nehode. Na jednom mieste bola línia fixných lán prerušená a Wojciech Wróz, ktorý zostupoval ako posledný, pravdepodobne nepočul upozornenia svojich spolulezcov a zrútil sa do južnej steny. Božík s Piaseckim

Peter Božík v roku 1986 bol jedným z autorom prvovýstupu Magic Line na K2.^(zd)

Lezenie vo výške 6700 m v ceste Magic Line.^(ah)

dorazili o druhej ráno do štvrtého tábora na ramene K2, kde sa práve na vrcholový výstup pripravovala sedemčlenná skupina horolezcov zložená z členov viacerých expedícií. Medzi nimi aj členka ich výpravy Mrówka, ktorá sa v priebehu expedície rozhodla pre výstup Abruzziho rebrom a pridala sa k Britovi Alanovi Rouseovi. Napriek kritickému nedostatku miesta, keď sa v troch malých stanoch vo výške 8000 metrov už druhú noc tiesnilo desať horolezcov, sa obeť postarala o vyčerpaných kamarátov. Alan sa rozhodol stráviť noc v záhrabe, aby Božíkovi a Piaseckému uvoľnil miesto vo svojom stane. Keď ráno Al a Mrówka vyrazili spolu s ostatnými na vrcholový výstup, Božík s Piaseckim si v ich stane odpočinuli a pokračovali v zostupe. Ešte v ten istý deň sa im podarilo zostúpiť do tretieho tábora a v ďalších dňoch bezpečne dorazili do základného tábora, kde sa 8. júla stretli s ostatnými členmi expedície, ktorí sa vo výške 8200 metrov otočili hneď potom, ako sa dozvedeli o Wrózovej smrti. Skončilo sa ďalšie veľké horolezecké dobrodružstvo a magická línia juho-juhozápadného hrebena sa po Kukuczckovej a Piotrowského „Polish Line“ stala druhou perlou tejto sezóny.

Hora však ešte ani zďaleka nepovedala svoje posledné slovo a nad jej osemtisícovou

hranicou sa rozohralo posledné dejstvo ďalšej horolezeckej tragédie. Wilhelm Bauer, Alfred Imitzer, Alan Rouse, Dobrosława Miodowicz-Wolf („Mrówka“), Julia Tullis a Kurt Diemberger boli na ceste k vrcholu. Wieser, ktorý nemal dost síl na vrcholový výstup, odmietol zostúpiť spolu s Božíkom a Piaseckim a rozhodol sa počkať na svojich priateľov vo štvrtom tábore. Napokon sa 4. augusta piatim horolezcom podarilo vystúpiť na vrchol, pričom vyčerpaná Mrówka musela otočiť iba pár metrov od svojho vysnávaného cieľa. Julia Tullis a Kurt Diemberger boli nútení na zostupe bivakovať potom, čo prežili hrozivý pád, ktorý ich sťahol ďaleko od zostupovej trasy. Nakoniec sa im aj toto dobrodružstvo podarilo prežiť a na druhý deň v dramaticky sa horšiacom počasí zostúpili do štvrtého tábora. Búrka uderila v plnej sile a sedem horolezcov zostalo päť dní uväznených na ramene K2 vo výške 8000 metrov. Keď 10. augusta búrka na chvíľu ustala, päť z nich začalo zostupovať. Julia Tullis zomrela v stane v noci zo 7. na 8. augusta a Ala Rousea, ktorý bol už v agónii, nechali zostupujúci horolezci v jeho stane. Imitzer a Wieser zomreli na vyčerpanie len niekoľko metrov pod štvrtým táborem a Mrówka na fixnom lane v skalách „Čiernej pyramídy“ nad druhým táborem. Bauer a Diemberger nakoniec o polnoci 11. augusta dorazili do základného tábora. Utrpeli vážne omrzliny, no nakoniec predsa len prežili. Z rán, ktoré utrpeli na duši, sa však už nikdy nezotavili.

Tieto dramatické udalosti definitívne ukončili výnimočnú horolezeckú sezónu pod druhou najvyššou horou sveta. Bola najúspešnejšia? Najtragickejšia? Najkontroverznejšia? Podarilo sa vyliezť dva fantastické prvovýstupy, 27 horolezcov vystúpilo na vrchol, 13 zahynulo na jej svahoch. Odvtedy uplynulo už tridsať rokov, čo je v horolezeckom živote veľmi dlhá doba. Viacerých z vtedajších „vítazov“ dostihol ich osud počas nasledujúcich výstupov a ich cesta sa skončila na iných vrcholoch, iní ešte stále žijú. Udalosti, ktoré sa udiali v roku 1986 na druhej najvyššej hore, ich však navždy poznamenali. ■

Gilkeyov kameň, pamätník horolezcov, ktorí zahynuli na K2, je tam aj meno Julie Tullis.^(ph)

